

Rita Gerkema-Nijhof
Nina Wolters-Leermakers

ZINTUIGENVERHALEN

introductie

effectstudie

materialen

handleiding

introductie

naar de verhalen →

Jip bakt koekjes

voorbeeldverhaal

Nederlandse Gebarentaal

Nederlands ondersteund met gebaren

fotoversie

NGT versie

PCS versie

pictoversie

Jip gaat naar bed

voorbeeldverhaal

Nederlandse Gebarentaal

Nederlands ondersteund met gebaren

fotoversie

NGT versie

PCS versie

pictoversie

Lynn gaat naar buiten

voorbeeldverhaal

Nederlandse Gebarentaal

Nederlands ondersteund met gebaren

fotoversie

NGT versie

PCS versie

pictoversie

Lynn gaat naar het bos

voorbeeldverhaal

Nederlandse Gebarentaal

Nederlands ondersteund met gebaren

fotoversie

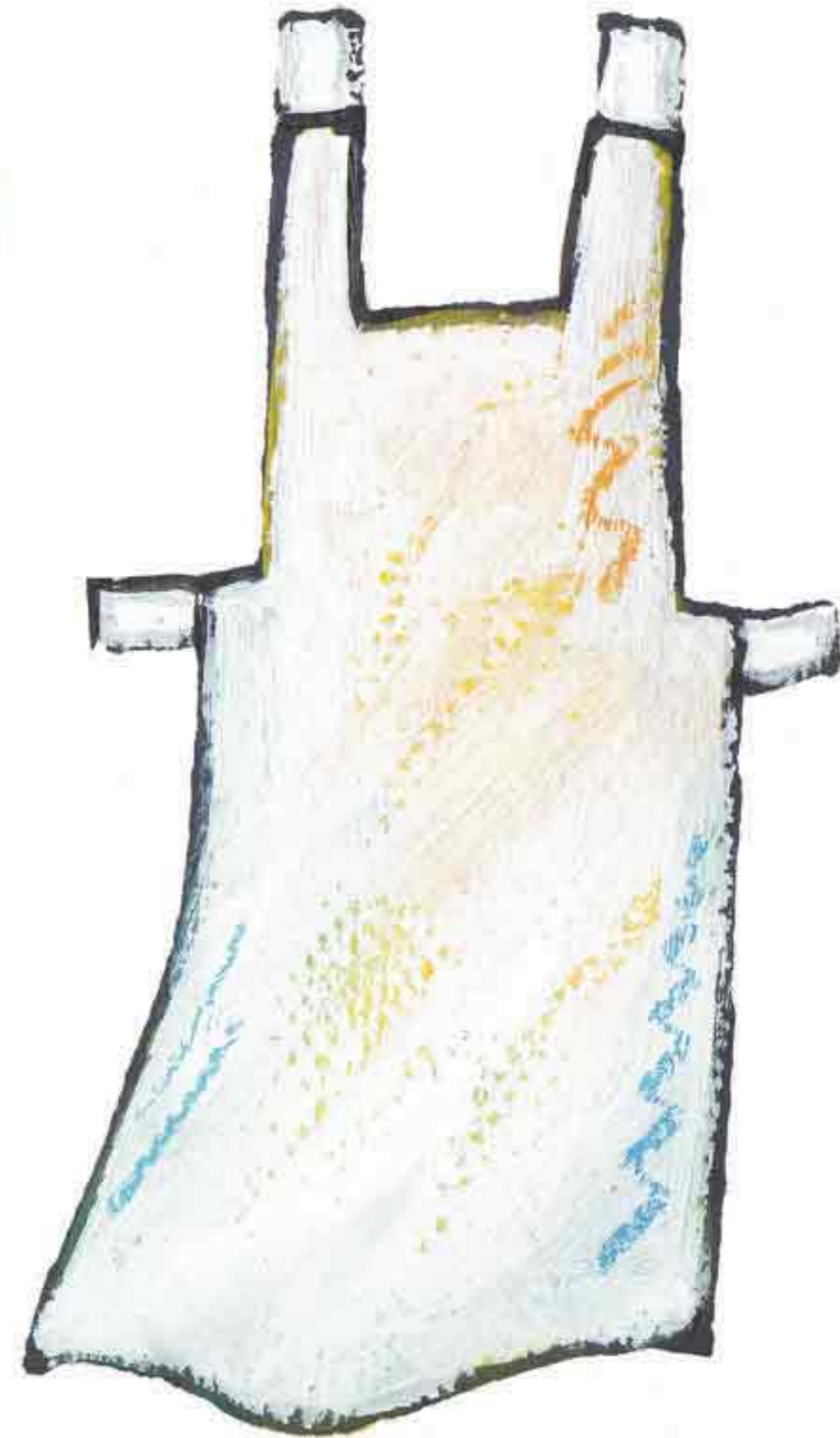
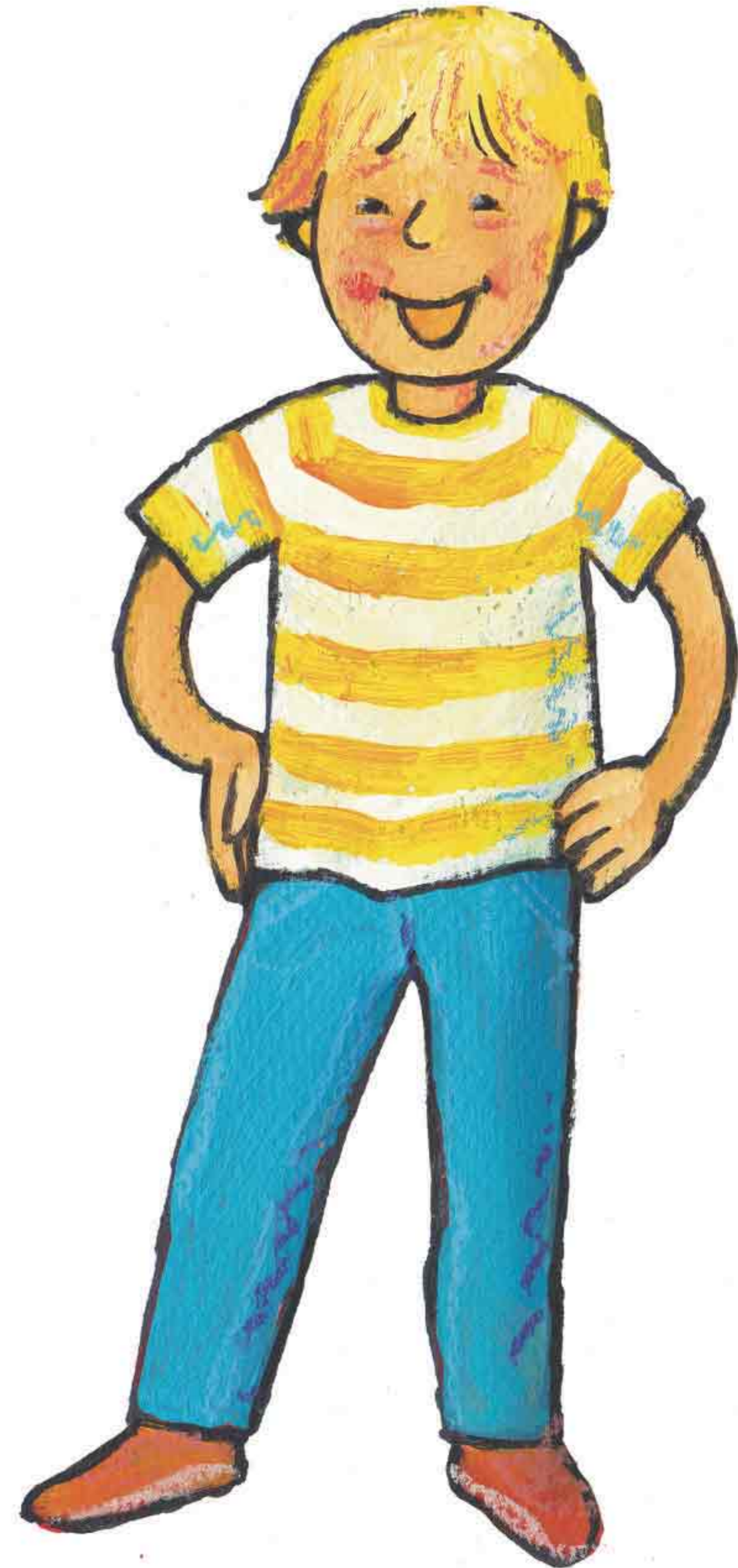
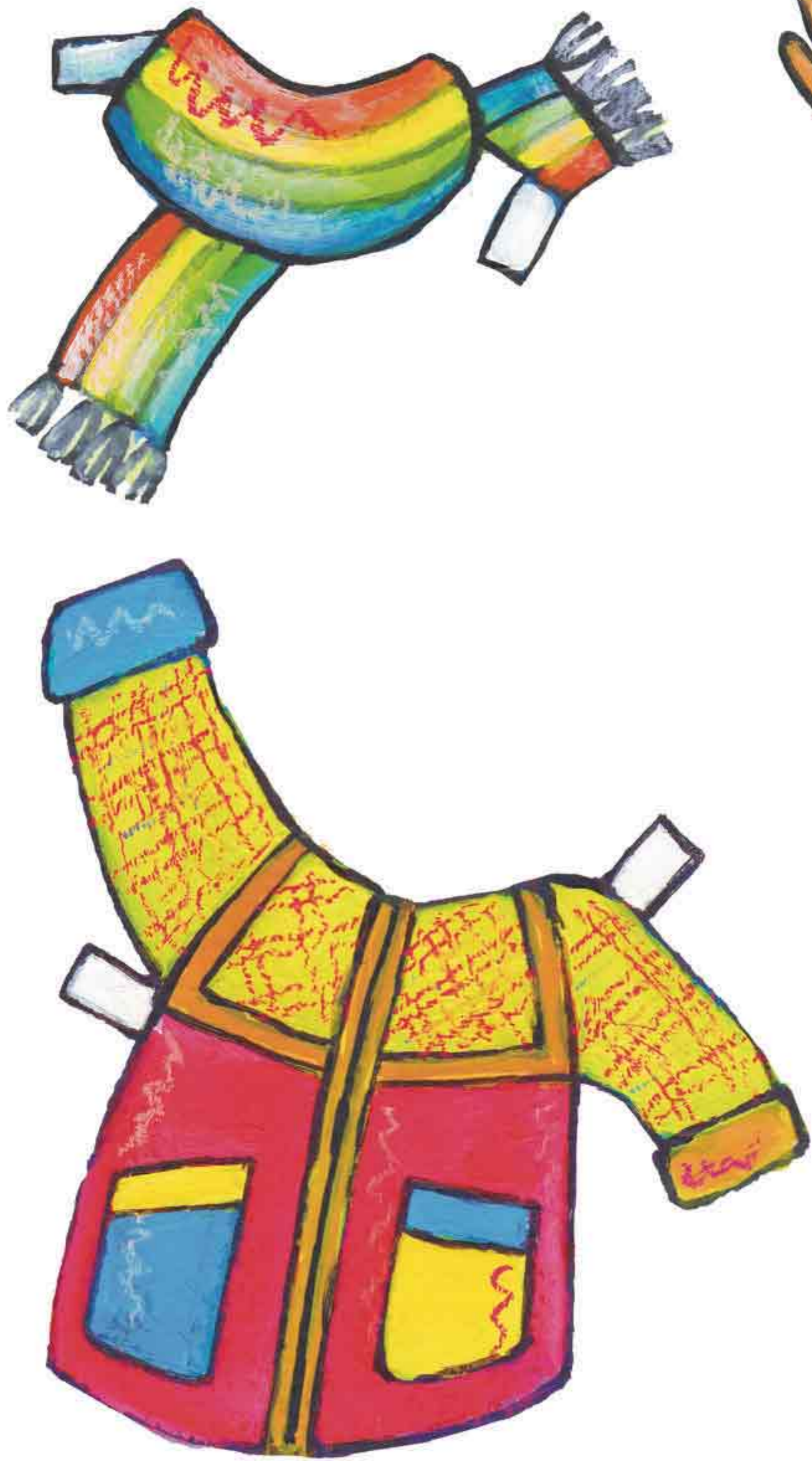
NGT versie

PCS versie

pictoversie

Terug

Zintuigenverhaal

Voorlezen met al je zintuigen!

Communicatie stimuleren met Zintuigenverhalen

Samenvatting van de effectstudie

Oktober 2016

Inleiding

Voorlezen is belangrijk voor de algemene ontwikkeling van kinderen. Dit geldt ook voor kinderen voor wie een verhaal niet vanzelfsprekend is, bijvoorbeeld als er door meerdere oorzaken ernstige problemen zijn in het communiceren en het begrijpen van taal en communicatie. Als er onder andere sprake is van doofheid, slechthorendheid of een taalontwikkelingsstoornis, dan wordt dit binnen Kentalis een Communicatieve Meervoudige Beperking (CMB) genoemd. Bij personen met een CMB sluiten bestaande voorleesmethoden en verhalen vaak niet goed aan. Daarom zijn Zintuigenverhalen ontwikkeld. Deze verhalen zijn bedoeld om op een prettige, herkenbare manier de interactie en communicatie te stimuleren.

Doel

Ouders en medewerkers zijn enthousiast over de Zintuigenverhalen en ook bij de personen die voorgelezen worden zien we positieve reacties. Het doel van de studie is om te onderzoeken of het voorlezen van Zintuigenverhalen aan kinderen met een CMB inderdaad een positieve invloed heeft op hun communicatieve uitingen tijdens het voorlezen van het verhaal.

Wat zijn Zintuigenverhalen?

Zintuigenverhalen zijn korte voorleesverhalen waarbij gebruik wordt gemaakt van een combinatie van voorgelezen tekst, plaatjes of foto's, en zintuiglijke prikkels zoals voorwerpen (bijvoorbeeld het roeren in een beslagkom of het ruiken aan koekkruiden) en gebaren (communicatievormen die bij het kind passen). Deze combinatie biedt personen met een CMB houvast, herkenning en nieuwe zintuiglijke ervaringen.

Dit kan helpen bij het uitbreiden van communicatiemogelijkheden en het leren van nieuwe woorden/begrippen. Deze voorleesmethode komt voort uit Multi Sensory Storytelling Technique (MSST; Fuller, 2013; Grove, 2013) en is binnen Kentalis aangevuld met elementen van Totale en Ondersteunde Communicatie (TOC; Van Balkom, 2009; Oskam & Scheres, 2005).

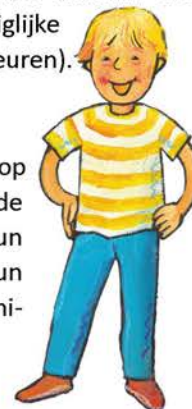
Onderzoek

Onderzoeksopzet

- Er hebben 6 kinderen met een CMB deelgenomen. Bijvoorbeeld: een meisje van bijna 7 jaar oud met een hersenbeschadiging. Zij is doof en heeft een CI. Ze praat niet en communiceert via Nederlandse Gebarentaal. Haar cognitieve ontwikkeling is te vergelijken met een kind van bijna 3 jaar oud.
- De 6 kinderen zitten allen op een cluster 2-school van Kentalis, en volgen onderwijs voor kinderen met communicatieve meervoudige beperkingen.
- Alle kinderen zijn meerdere keren voorgelezen (verhaal 'Jip bakt koekjes' of 'Lynn gaat naar buiten') door dezelfde persoon op dezelfde plek; eerst een aantal keren met het verhaal als gewoon voorleesverhaal en daarna zo'n 10 keer met hetzelfde verhaal als Zintuigenverhaal, dus mét extra zintuiglijke prikkels (voorwerpen, bewegingen, geuren).

Communicatieve uitingen

- Alle voorleessessies zijn opgenomen op video. Om te kunnen analyseren of de kinderen veranderingen in hun communicatie lieten zien, werden hun uitingen (non-verbaal sociaal communicatief gedrag) onderverdeeld in:

- o Rol (imitatie, initiatief, respons)
 - o Vorm (gebaar, woord/klank, handeling, mimiek)
 - o Complexiteit (enkele uiting, of meer uitingen tegelijk, bijvoorbeeld alleen wijzen of tegelijk ook een geluid maken)
- Ook is gekeken naar de betrokkenheid van de kinderen tijdens het voorlezen: hebben zij aandacht voor het verhaal en de voorlezer?

Analyses van communicatieve uitingen

- Alle video's zijn in willekeurige volgorde geanalyseerd. Er is gekeken of verschillende analisten de video's vergelijkbaar analyseerden. Hun analyses bleken in hoge mate overeen te komen (ze waren wetenschappelijk betrouwbaar).
- Alle communicatieve uitingen van de kinderen tijdens de voorleessessies zijn gecategoriseerd en geteld: hoe vaak (frequentie) laat een kind per voorleessessie uitingen zien van dezelfde rol, vorm, en complexiteit en hoe is de betrokkenheid bij het verhaal? De resultaten zijn vervolgens in grafieken weergegeven.
- Met behulp van NAP-analyses is per kind onderzocht of de communicatieve uitingen tijdens het gewone voorleesverhaal verschilden van het Zintuigenverhaal.

Conclusies

Ervaringen van voorlezers

“Met materialen vond ik het veel leuker dan zonder, omdat de leerlingen meer reageren en benoemen. Dan zie ik meer ontwikkeling van een kind.”

“De kinderen keken teleurgesteld toen de Zintuigenverhalen afgelopen waren.”

“Ik werd er zelfs enthousiast van, toen X ineens meer liet zien qua communicatie [...]. Er is veel meer contact. Zoiets had ik eerder nooit meegemaakt bij haar! Bij Zintuigenverhalen reageerde ze en keek er echt aandachtig naar! Ze maakte spontaan gebaren die bij het verhaal horen!”

“De leerlingen hebben toch wel baat bij de zintuiglijke prikkels! Want zonder is veel te abstract.”

Resultaten effectstudie

Het blijkt dat er inderdaad verschillen zijn in de communicatieve uitingen van de kinderen als je het gewone voorleesverhaal vergelijkt met het Zintuigenverhaal. Tijdens het voorlezen van een Zintuigenverhaal...

- zijn de kinderen meer betrokken; ze hebben meer aandacht voor het verhaal en de voorlezer.
- zijn bijna alle kinderen actiever;
 - o De kinderen reageren vaker direct op wat de voorlezer zegt/gebaart en doet. Dit kan bijvoorbeeld een glimlach zijn, maar ook het aanpakken van de beslagkom (verhaal 'Jip bakt koekjes') en hierin roeren met een pollepel.
 - o Enkele kinderen nemen zelf meer initiatief tijdens het voorlezen van het Zintuigenverhaal. Soms heeft dit betrekking op het verhaal, maar soms ook op iets anders in de ruimte.
 - o Enkele kinderen die normaal niet spreken laten nu wel klanken horen.
- laten de kinderen meer enkelvoudige communicatieve uitingen zien (bijvoorbeeld een handeling zoals het aanpakken van een voorwerp). Sommigen laten zelfs meer gelijktijdige communicatieve uitingen zien; dit kan betekenen dat ze op de bladzijde van het voorleesboek wijzen en gelijktijdig ook een klank laten horen.
- zijn de kinderen geïnteresseerd in de voorwerpen die bij het verhaal horen; ze bekijken en pakken de voorwerpen en spelen er mee.

Zelf Zintuigenverhalen voorlezen?

Het gratis iBook voor de iPad is te downloaden in de Apple iBooks Store, maar ook via www.lkenkentalis.nl.

Het complete eindverslag staat op www.kentalis.nl/projecten.

Bedankt!

Speciale dank aan alle kinderen, leerkrachten en ouders die hebben deelgenomen!